

NL

RENÉ FRANSEN nd.nl/wetenschap

WERELDWIJD 180.000 DODEN DOOR FRISDRANK

► BOSTON

Suiker in frisdrank, sportdrank en andere gezoete drankjes veroorzaakt jaarlijks zo'n 180.000 sterfgevallen. In de meeste gevallen (133.000) sterven de mensen aan de gevolgen van diabetes; daarnaast sterven nog 44.000 mensen aan hart- en vaatziekten veroorzaakt door suiker, en zesduizend mensen aan kanker. Dat melden Amerikaanse onderzoekers gisteren op een congres van de American Heart Association. Zij berekenden de hoeveelheid suiker die mensen binnenkrijgen, koppelden dit aan het risico dat suiker overgewicht en suikerziekte veroorzaakt en de kans dat mensen aan die ziekte overlijden. De meeste suikerslachtoffers (78 procent) vallen in landen met een laag of gemiddeld inkomen. De rijkste landen hebben relatief minder doden door suiker te betreuren. In Latijns Amerika vallen verhoudingsgewijs de meeste doden, 38.000, in de Verenigde Staten is dat aantal 25.000. Mexico kent de meeste suikerdoden per inwoner, Japan (een land met een erg lage suikerconsumptie) de minste. Volgens richtlijnen van de American Heart Association zouden volwassenen per week niet meer dan 110 gram suiker moeten gebruiken.

€

NOVUM

Kamp verlangt betere zuinigheidstest auto

► DEN HAAG

De manier waarop de zuinigheid van auto's wordt getest schiet tekort. Er moet snel een betere test komen, zei minister van Economische Zaken Henk Kamp (VVD) gisteren tijdens het wekelijkse vragenuurtje. De bewindsman reageerde op een rapport waarin staat hoe fabrikanten de zuinigheidstests van auto's manipuleren. Fabrikanten halen onder meer de spiegels van de testauto, koppelen de dynamo los en rijden op supergladde wegen om de testresultaten op te poetsen, schreef de Volkskrant zaterdag.

PETER SNEEP nd.nl/binnenland BEELD NEDERLANDS DAGBLAD

'Ma' betekent 'vrouw', maar ook 'paard'

... Leerlingen van groep 8 van In de Lichtkring in Zeewolde krijgen sinds de zomer Chinese les.

... Chinees wordt een wereldtaal die de kinderen later nodig hebben, vermoedt de school.

► ZEEWOLDE

'De kinderen hebben al gevraagd of ze volgend jaar in het voortgezet onderwijs ook Chinees kunnen leren. Zo leuk vinden ze het.'

Li Xue leert elf leerlingen van groep acht van gereformeerde basisschool In de Lichtkring in Zeewolde de Chinese taal. Ze vinden het zo leuk, dat ze na de basisschool niet willen stoppen. 'De meeste kinderen van deze school gaan na groep 8 naar scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort. Ik heb daarom al met de school gebeld om te vragen of ze daar Chinees geven.' Chinees is compleet anders dan de Europese talen Duits, Engels of Frans. 'Als je die talen wilt leren, kom je regelmatig bekende woorden tegen. Bij het Chinees is voor de leerlingen alles onbekend, niet alleen de woorden, maar ook de tekens. Daarbij komt dat je een klank op vier verschillende manieren kunt uitspreken: strak, met een buiging omhoog, met een buiging naar beneden en weer terug of met een buiging naar beneden', zegt Xue. Elke van die vier 'tongen' zoals we dat noemen, geeft het woord een totaal andere betekenis. Het Chinese woord 'ma' kan zo bijvoorbeeld "paard", "vrouw" of "schelden" betekenen.

Om de kinderen de uitspraak van de woorden duidelijk te maken, gebruikt Li Xue letters uit het alfabet met streepjes en boogjes om de vereiste stembuigingen aan te geven. Nog een moeilijkheid: de Chinese tekens zijn geen letters, maar woorden of lettergrepen. Een heel enkele keer komen de kinderen een bekend woord tegen. Zonder uitzondering zijn dat woorden die niet oorspronkelijk Chinees zijn. Neem 'ka fei', dat koffie betekent, of 'kele', cola. 'Dat ga ik thuis een keer zeggen als ik cola wil', zegt een jongen.

beleefd

Voor Li Xue is het aanleiding om iets over de Chinese cultuur te vertellen. 'Als je in een Chinees restaurant bent, moet je eigenlijk geen koffie bestellen. Chinezen drinken bijna geen koffie, maar allerlei soorten thee.' Als je om thee vraagt, zeg je letterlijk vertaald 'Ik wil thee drinken'. 'Is dat dan niet onbeleefd?', vragen de kinderen aan Li. 'In het Nederlands heb je om beleefd te zijn woorden nodig als "mag ik?", "graag" en "alstublieft". In

Op gereformeerde basisschool De Lichtkring in Zeewolde krijgen leerlingen van groep 8 van Li Xue les in de Chinese taal. Youk, Xiong, Herman, Esther en Iris vinden het prachtig en hopen er op de middelbare school mee te kunnen doorgaan.

het Chinees zit de beleefdheid al in de toon van de woorden', legt Li Xue uit. Soms is aan de Chinese tekens de betekenis ervan al te zien. Dat helpt bij het onthouden. De kinderen oefenen bijvoorbeeld het karakter dat staat voor water. 'Hee! Dat teken lijkt ook op water', roept een meisje, als ze het schrijven van het woord moet oefenen. 'Het zijn boogjes, het is net een rivier.' Het schrijven van tekens is een kunst apart. Het tekenen van de lijntjes en streepjes, recht en gebogen, moet in een voorgeschreven volgorde. En elk teken moet mooi zijn. 'Het moet in balans zijn', legt Li haar leerlingen uit. 'Het haakje aan de linkerkant moet je niet te klein maken.' Basisschool In de Lichtkring probeert altijd iets extra's te doen voor leerlingen die goed zijn in spelling', zegt leer-

kracht Hetty Smit van groep 8. 'Het heeft geen zin deze leerlingen extra les- sen in spelling te geven. Ze zouden zich vervelen en daarvoor zitten ze niet op deze school. Het aanbieden van Frans,

CHINEES OP DE GUIDO DE BRÈS

Gereformeerde scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort heeft al een paar jaar een zogenoemde masterclass Chinees, laat woordvoerder Jofina Tamminga desgevraagd weten. Leerlingen van groep 8 van de basisschool en leerlingen van de klassen 1, 2 en 3 van vwo en gymnasium van de scholengemeenschap Guido de Brès kunnen eraan meedoen.

Duits en Engels heeft niet zoveel zin, want die talen krijgen ze straks in het voortgezet onderwijs toch al. Uiteindelijk bleven Spaans en Chinees over. We hebben gekozen voor Chinees, omdat die taal vanwege de groeiende economie en handel wel eens een wereldtaal zou kunnen worden.' De school had geen geld voor de lessen Chinees. 'Daarom hebben we aan de ouders gevraagd of zij het wilden betalen. Tot onze verrassing waren bijna alle ouders daartoe bereid. De school betaalt de boeken en voor minder draagkrachtige ouders hebben we een potje met geld.' De leerlingen in Zeewolde krijgen in totaal 25 lessen Chinees. 'Daarmee kunnen ze zich in China een heel klein beetje redden', vermoedt Li Xue. 'Een eenvoudig gesprekje moeten ze wel kunnen voeren.' <

VIJF VRAGEN

EDUARD SLOOT nd.nl/economie BEELD NOVUM / PIET VAN DER MEER

FNV BONDGENOTEN KRIJGT ALBERT HEIJN NOG NIET KLEIN

Met acties wil FNV Bondgenoten de cao voor de distributiecentra van Albert Heijn openbreken. Die cao is alleen met CNV gesloten. Of dat openbreken lukt, staat nog te bezien.

► AMSTERDAM

■ HOE GROOT IS DE STAKING?

FNV meldde maandag dat die dag zes- à zevenhonderd medewerkers het werk gingen neerleggen. Volgens Albert Heijn klopt daar niets van. Het bedrijf telde tot nu toe circa driehonderd stakers bij alle ploegendiensten. Dat aantal staat tegenover 5300 medewerkers bij zes distributiecentra, aldus een zegsvrouw. 'Het overgrote deel van de medewerkers is aan het werk.' CNV-bestuurder Michiel Wallaard denkt dat de aantallen van Albert Heijn dichter bij de waarheid zitten. 'Bij het distributiecentrum in Pijnacker staakten gisterochtend veertig medewerkers. En in Zwolle wordt amper gestaakt.'

■ RAKEN DE SCHAPPEN NU LEEG?

Volgens FNV Bondgenoten beginnen lege schappen zichtbaar te worden bij Albert Heijn en zullen die schappen alleen maar leger worden. Albert Heijn

Stakende distributiemedewerkers van Albert Heijn.

herkent zich niet in het beeld dat FNV schetst. 'Onze winkels worden nog steeds goed voorraad. Vandaag is alles volledig uitgeleverd.'

■ FNV VOERT ZELFS CAMPAGNE OP TV. WAAROM?

De spotjes op tv, de oproep foto's te maken van lege schappen, en de protestmars gisteren, passen bij de nieuwe koers van FNV om meer actie te voeren, zegt econoom Ton Wilthagen. 'Dat zag je al bij de acties bij de schoonmakers. Een grote groep bij FNV wil zo werken. Daarnaast heeft FNV de grote groep flexwerkers (uitzendkrachten, tijdelijke krachten, red.) tot speerpunt gemaakt. Dit speelt zich nu af rond de schappen van Albert Heijn, maar het had

ook een ander bedrijf kunnen zijn.' Volgens FNV is ruim de helft van alle medewerkers bij de distributiecentra van AH uitzendkracht of tijdelijke kracht. FNV wil opkomen voor dit 'wegwerppersoneel'.

■ KAN CNV EEN CAO SLUITEN ZONDER FNV?

Ja, dat kan. Volgens Wilthagen komt dat vaker voor. Al weken geleden stemden CNV-leden in met het onderhandelingsresultaat, zegt CNV-bestuurder Wallaard. Daarom wilde hij niet wachten tot FNV akkoord was. AH-directeur Sander van der Laan zei maandag dat FNV tijdens de onderhandelingen meer bezig was met politieke thema's als flexwerk en ontslagrecht, dan met een nieuwe cao voor AH. Niet toevallig spelen die thema's een centrale rol in het overleg met kabinet en werkgevers.

■ GAAT ALBERT HEIJN DOOR DE KNIËN?

Dat wordt lastig. Albert Heijn zegt niet opnieuw te willen onderhandelen. Econoom Wilthagen verwacht niet dat FNV Bondgenoten dit kan veranderen. 'Het valt niet mee om los-vast personeel lange tijd te mobiliseren. Ofwel er komt een kleine wijziging in het cao-akkoord, of de acties duren nog een tijdje zonder dat het akkoord wordt aangepast.'

€

NOVUM

IMF positief over aanpak huizenmarkt

► DEN HAAG

De maatregelen die de Nederlandse overheid neemt op de huizenmarkt zijn gepast. De prijsdaling van bijna twintig procent van de huizenprijzen is daarnaast 'gezonder' en verloopt ordelijk. Dat stelt een delegatie van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in een voorlopige conclusie over het Nederlandse beleid. Volgens delegatieleider Subir Lall is het wel van belang dat de overheid nog meer maatregelen neemt op de huizenmarkt. Zo zijn er volgens het IMF weinig huurwoningen in de vrije sector, waardoor een toename in de vraag al snel leidt tot grote prijsstijgingen. De overheid moet volgens Lall niet trachten de huizenprijzen te stutten; de markt moet zelf een nieuw evenwicht zien te vinden. Hij acht de dalende huizenprijzen een van de belangrijkste redenen waarom de Nederlandse economie achterblijft bij andere landen met een hoge triple-A-kredietstatus. <